

V části třetí hlavě první se za paragraf 12 doplňuje paragraf 12a, který včetně nadpisu zní:

§ 12a

Povinnosti při nakládání s biologicky rozložitelnými odpady

- (1) Oprávněná osoba, která nakládá s odpady obsahujícími biologicky rozložitelnou složku, je povinna předcházet uvolňování metanu a zápašných látek z odpadů do ovzduší.
- (2) Právnícká osoba a fyzická osoba, která používá upravené biologicky rozložitelné odpady na půdu je povinna dodržovat podmínky stanovené tímto zákonem a prováděcím právním předpisem tak, aby nebyla zhoršena kvalita půdy, zemědělských plodin, povrchových a podzemních vod a dalších složek životního prostředí včetně ohrožení zdraví lidí.
- (3) Ministerstvo ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví a Ministerstvem zemědělství stanoví vyhláškou požadavky na nakládání s biologicky rozložitelnými odpady. Vyhláška stanoví zejména třídy pro komposty a substráty, seznam vybraných nebezpečných látek a indikátorových organismů, metody jejich měření a stanovení včetně limitních hodnot, metody vzorkování a způsoby značení kompostů a substrátů.
- (4) Do oběhu mohou být uváděny pouze komposty a substráty vyhovující požadavkům stanoveným vyhláškou.
- (5) Oprávněná osoba, která nakládá biologickými metodami s více než 1000 t biologicky rozložitelných odpadů za rok, musí prokázat svoji odbornou způsobilost certifikací.

Důvodová zpráva

Podle článku 5 „Odpady a způsoby úpravy nezpůsobilé k přijetí na skládku“ Směrnice Rady 1999/31/EC o skládkách odpadů je nutné realizovat strategii, která zajistí do r. 2010 snížení množství biologicky rozložitelného komunálního odpadu (BRKO) putujícího na skládky na 75% celkové hmotnosti r. 1995, do r. 2013 na 50% celkového množství r. 1995 a do r. 2020 na 35% celkového množství r. 1995. Tento požadavek byl převzat nařízením vlády 197/2003 Sb., o Plánu odpadového hospodářství ČR. V tomto nařízení bylo zároveň nařízeno zpracování Realizačního programu České republiky pro biologicky rozložitelné odpady komplexně řešící nakládání s těmito odpady, zejména se zaměřením na snižování množství BRKO ukládaného na skládky (RP BRO).

Skládkování BRO rovněž omezuje vyhláška 383/2001 Sb. o podrobnostech nakládání s odpady:

- Příloha č. 8 k vyhlášce č. 383/2001 Sb. „Přehled odpadů, které je zakázáno ukládat na skládky všech skupin“, stanovuje jako odpady které jsou zakázány ukládat na skládku v bodě 16. Kompostovatelné odpady s výjimkou kompostovatelných odpadů v komunálním odpadu (skupiny 20 00 00 dle Katalogu odpadů), pro něž je harmonogram postupného omezování jejich ukládání na skládky stanoven v bodě 1 přílohy č. 9 této vyhlášky a s výjimkou odpadů ukládaných do skládek již provozovaných se zavedenou výrobou bioplynu v souladu s provozním řádem skládky.
- Příloha č. 9 k vyhlášce č. 383/2001 Sb. „Podmínky, které musí splňovat odpady ukládané na skládky a odpady využívané v podzemních prostorách a na povrchu terénu“ stanovuje, že biologicky rozložitelný podíl komunálního odpadu ukládaný na skládky musí být postupně omezován v souladu s harmonogramem stanoveným v programu odpadového hospodářství ČR a

krajů (tj. snížit tento podíl do roku 2010 na 75 %, do roku 2013 na 50 % a do roku 2020 na 35 % celkového množství (hmotnosti) biologicky rozložitelného komunálního odpadu vzniklého v roce 1995).

Ze zpracovaného RP BRO vyplývá, že k dosažení požadavků směrnice Rady 1999/31/EC je nutné co nejdříve zpracovat vyhlášku o nakládání s biologicky rozložitelnými odpady. Vyhláška by měla především stanovit:

1. Požadavky pro kompostárny a bioplynové stanice v závislosti na množství a druhu zpracovávaných odpadů.
2. Požadavky na komposty a rekultivační substráty a limity pro jejich používání ke hnojivým a rekultivačním účelům.
3. Požadavky na zařízení pro mechanicko biologickou úpravu zbytkového odpadu.
4. Metody vhodné pro testování biologické rozložitelnosti zbytkového odpadu.
5. Opatření pro podporu domovního kompostování a využívání kompostů.
6. Pravidla pro zpracování odpadů ze stravování.
7. Požadavky na odbornost oprávněných osob zabezpečující biologické zpracování bioodpadu.

Ad. 1

Zatímco u velkých zařízení pro využívání kompostovatelných odpadů stávající legislativa neupravuje např. sledování zápachu, což má v některých případech vliv na sníženou důvěru k těmto zařízením, tak naproti tomu i u velmi malých zařízení požaduje splnění náročných požadavků na vodohospodářské zabezpečení plochy kompostárny či kompostoviště, což činí tato zařízení neúnosně drahá. Většina evropských zemí má proto výjimky pro malé komunitní/obecní kompostárny. V nedávné době byla takováto výjimka zapracována do slovenského zákona o odpadech. Podle ní kompostárny s kapacitou do 10 tun vyprodukovaného kompostu, což znamená zhruba do 30 tun komunálních biologicky rozložitelných odpadů (obvykle se jedná o odpady z údržby zeleně a ze zahrad) nejsou považovány za zařízení pro nakládání s odpady, ale musí splňovat několik podmínek zajišťujících bezproblémový provoz těchto kompostáren. Díky této výjimce je možné vybudovat kompostárnu, která postačuje potřebám obcí do cca. 1.500 obyvatel za přibližně 50 tisíc Sk. V České republice takováto kompostárna vyjde – kvůli nutnosti vodohospodářského zabezpečení, které je pro takto malá zařízení zcela nadbytečné – přibližně na 250 tisíc Kč. Obcí do 1000 obyvatel je v České republice 4.974 a obcí mezi 1000 a 1999 obyvatel, 657. Jelikož u většiny těchto obcí není průmyslová kompostárna logisticky či ekonomicky dosažitelná, je možné odhadovat, že zhruba 3.000 z nich buď již má kompostoviště postavené v rozporu se stávající legislativou nebo si jej brzy bude muset postavit kvůli stupňujícímu tlaku české i evropské legislativy. Výjimka pro malé kompostování představuje přibližně 200 tisíc Kč úspory na jednu kompostárnu, což v součtu činí pro celou Českou republiku předpokládanou úsporu 600 mil. Kč.

Ad. 2:

V současnosti je možné produkované komposty registrovat pouze dle I. třídy ČSN 46 5735 Průmyslové komposty, která odpovídá v okolních státech kvalitě požadované v ekologickém zemědělství. Toto velmi omezuje využívání kompostů, jelikož zejména přísný limit na zinek, činí mnohé komposty necertifikovatelnými. Velká část kompostů míří na rekultivace či ke hnojení nepotravinářských plodin, kde je možné využívat rovněž komposty II. třídy či rekultivační substráty.

Norma průmyslové komposty nesleduje organické polutanty, jako je např. PCB ani hygienická rizika, jako je např. Salmonella. Zde je naopak nutné zavést pro komposty, kde je možné výskyt těchto látek předpokládat (např. tzv. kalové komposty) přísnější požadavky v souladu s legislativou ostatních

evropských států.

Ad. 3 a 4:

V některých krajských plánech odpadového hospodářství se uvažuje s využitím mechanicko biologické úpravy zbytkového odpadu pro snížení biologické rozložitelnosti před uložením odpadu na skládku. Tato technologie se úspěšně rozvíjí např. v Německu, Rakousku a Itálii. V české legislativě však nejsou požadavky na tuto technologii stanoveny a rovněž není určeno kdy je možné považovat odpad za biologicky nerozložitelný a jakými metodami je možné toto testovat. Proto obdobné vyhlášky v evropských státech obsahují rovněž ustanovení týkající se mechanicko biologické úpravy.

Ad. 5:

Ze SWOT analýzy RP BRO vyplynul problém nalezení odbytu pro vyrobené komposty jako jeden z nejobtížněji řešitelných. Proto RP BRO mimo jiné doporučuje ve vyhlášce zajistit povinnost využívání kompostů z bioodpadů a stabilizovaných bioodpadů na veškerých akcích konaných ze státních a veřejných rozpočtů, na kterých je daný kompostárenský produkt vhodný k použití (rekultivace, veřejná zeleň a pod.). K této části vyhlášky je právě v těchto dnech iniciována široká odborná diskuse, jejíž výsledky budou do vyhlášky zapracovány.

Ad. 6:

Evropský parlament a Komise požadovaly při přípravě nařízení 1774/2002 (ES) o vedlejších živočišných produktech zahrnutí odpadů ze stravování do zařízení, které má za cíl snížit rizika šíření nálezů zvířat, jako preventivní opatření proti kulhavce a slintavce. Komise k tomuto požadavku připojila podmínku, že toto nesmí omezit rozvoj nových opatření v ochraně životního prostředí a nebude mít negativní vliv na národní strategie, a to zejména v oblasti biologicky rozložitelných odpadů. Nařízení 1774/2002 (ES) ustanovuje (ve článku 6(2)(g)), že než budou přijata příslušná pravidla EU, tak pro kompostování a výrobu bioplynu z odpadů ze stravování platí existující národní pravidla.

Úkolem navrhované vyhlášky je proto upřesnění pravidel prevence šíření nakažlivých chorob, která zároveň umožní rozvoj využívání biologicky rozložitelných odpadů – včetně odpadů ze stravování.

Ad 7:

Ze směrnice Směrnice Rady 1999/31/EC a nařízení vlády 197/2003 Sb. vyplývá povinnost snížit množství skládkovaných BRKO. Toto snížení je možné dosáhnout zejména prostřednictvím zintenzivnění recyklace BRKO v souladu se stávající legislativou a s využitím nejlepších dostupných technologických a technických postupů, tak aby byla zaručena minimalizace hygienických rizik, produkce kvalitních kompostů a substrátů, efektivní proces s minimálními dopady na životní prostředí... Proto je nezbytné připravit oprávněné osoby vzdělávacím systémem certifikace osob zabezpečující jejich odbornou připravenost - personální certifikaci a průběžnou aktualizaci odbornosti formou recertifikace.

Povinnost certifikace by se měla vztahovat na oprávněné osoby nakládající s více než 1000 tun BRO za rok. To zahrnuje jak provozovatele kompostáren a bioplynových stanic s roční kapacitou přesahující 1000 tun BRO, ale i osoby, které jsou zodpovědné za provoz více malých obecních kompostáren s celkovou roční kapacitou přesahující 1000 tun BRO.